

Library 2.0 Un nou model de serviciu de bibliotecă

Dr. Agnes Erich

Universitatea Valahia din Târgoviște
E-mail: agnes_erich@hotmail.com

Dr. Agnes Erich este conferențiar în cadrul Departamentului Litere, Universitatea Valahia din Târgoviște și cadru asociat la Catedra de Informatică Aplicată a Facultății de Litere, Universitatea din București pentru activități de cercetare (în peste 8 proiecte de cercetare), precum și Director al Bibliotecii Universității Valahia din Târgoviște. Predă cursuri de istoria scrisului, cărții și tiparului, catalogarea documentelor și sisteme integrate de informare și documentare. Domeniile de cercetare predilectate: carte veche bibliofilă, biblioteci virtuale.

Abstract

Utilizarea noilor tehnologii de informare și comunicare implică o serie de schimbări în cadrul bibliotecilor. În prezent se vorbește tot mai des de un nou tip de serviciu oferit de către acestea, Library 2.0, care aduce în prim plan utilizatorul ce devine un modelator al serviciilor și resurselor de bibliotecă. Clientul structurilor de informare nu mai este mulțumit de accesul unidirecțional la resurse, ci dorește să se implice în evaluarea acestora, făcând comentarii și împărtășindu-și ideile cu alți utilizatori. În acest sens managerii caută mijloace mult mai eficiente pentru a-și livra serviciile astfel încât să obțină un feedback adecvat care să le permită luarea celor mai eficiente măsuri în vederea eficientizării acestora. Library 2.0 ar putea fi o soluție pentru toate aceste probleme.

Cuvinte cheie: *Library 2.0, Bibliotecă digitală, Web 2.0, Blog*

Library 2.0 este un nou model de serviciu de bibliotecă care se bazează pe participarea utilizatorului în crearea de servicii reale și virtuale pe care și le doresc. Acest model ar putea să revitalizeze modul în care bibliotecarii își servesc interacționează cu utilizatorii lor. Library 2.0 reflectă o tranziție în interiorul bibliotecii referitor la modul în care sunt livrate serviciile către utilizatori. Astfel, el include servicii on-line cum ar fi utilizarea cataloagelor OPAC și un feedback mult mai sporit. (1)

Library 2.0 implică ca serviciile de bibliotecă să fie constant actualizate și reevaluate în vederea servirii cât mai eficiente a utilizatorilor. Cei care susțin acest concept sunt siguri că Library 2.0 va înlocui serviciile tradiționale, unidirecționale care au caracterizat bibliotecile secole de-a rândul.

Conceptul de Library 2.0 a luat naștere în octombrie 2005 la Conferința Internet Librarian 2005, când Michael Stephens de la Biblioteca publică districtuală Saint Joseph a lansat ideea în relație cu un website tipic de bibliotecă.

Termenul „Library 2.0” a fost inventat de Michael Casey pe blogul său Library Crunch (2) ca termen provenit din contopirea lui Business 2.0 și Web 2.0. Casey a sugerat că bibliotecile, în special bibliotecile publice, se află la o intersecție unde multe din elementele care caracterizează Web 2.0 au aplicabilitate în comunitatea biblioteconomică, atât în cazul serviciilor bazate pe tehnologii dar și în cazul celor tradiționale. De asemenea, el a descris nevoia bibliotecarilor de a adopta o strategie în vederea unei schimbări constante, promovând rolul participativ al utilizatorilor bibliotecii.

După cum deja am amintit, odată cu Library 2.0, serviciile de bibliotecă sunt frecvent evaluate și actualizate în vederea satisfacerii cerințelor utilizatorilor. De asemenea, Library 2.0 cheamă bibliotecarii să încurajeze participarea utilizatorilor la dezvoltarea și întreținerea serviciilor de bibliotecă. (3) Utilizatorul activ și împuternicit este o componentă importantă a conceptului de Library 2.0. Cu informații și idei venind din ambele direcții, atât de la bibliotecă către utilizator dar și de la utilizator către bibliotecă, serviciile de bibliotecă vor avea capacitatea de a se dezvolta și îmbunătăți în mod rapid și constant. Utilizatorul devine participant, co-creator, constructor și consultant, chiar dacă produsul este virtual sau fizic.

Când vorbim de Library 2.0, avem în vedere de următoarele aspecte:

- o bibliotecă deschisă oricui
- o bibliotecă existentă oriunde
- o bibliotecă angajată să servească utilizatorii actuali și potențiali
- o bibliotecă care urmărește standardizarea accesului la serviciile oferite
- o bibliotecă care oferă accesul multiplu la resurse unice
- eficiență mai mare în ceea ce privește costurile față de bibliotecile tradiționale
- disponibilitate permanentă
- conținut informațional mai bogat și mai bine structurat
- mijloace și metode mai prietenoase de regăsire a informației,
- o nouă viziune asupra conservării și difuzării informației potrivit căreia conservarea se face prin multiplicarea exemplarelor în urma difuzării.

În concluzie modelul Library 2.0 se caracterizează prin patru elemente esențiale (4):

- este centrat pe utilizator (utilizatorii participă la crearea conținutului și a serviciilor)
- furnizează experiență multi-media (colecțiile și serviciile Library 2.0 conțin componente video și audio).
- este dezvoltat din punct de vedere social (prezența web a bibliotecii include prezența utilizatorilor existând moduri sincrone și asincrone pe care aceștia le utilizează când comunică între ei sau cu bibliotecarii).
- este complet nou (biblioteca trebuie să permită utilizatorilor să schimbe biblioteca).

Library 2.0 permite utilizatorilor să interacționeze și să creeze resurse colaborând unul cu altul și cu bibliotecarul. Putem spune că este o manifestare Web a bibliotecii ca loc. Prezența bibliotecii pe Web, conform modelului Library 2.0, include prezența utilizatorilor bibliotecii și folosește aceleași aplicații și tehnologii precum angajații ei.

Transformarea Web-ului în Web 2.0 va avea implicații substanțiale pentru biblioteci, rămânând aproape de istoria și misiunea acestora, dar în același timp necesitând o nouă paradigmă pentru biblioteconomie.

Tehnologiile Web 2.0 au jucat un rol semnificativ în capacitatea bibliotecarilor de a ține pasul cu nevoile în continuă schimbare ale utilizatorilor bibliotecii. Principalele caracteristici ale Web 2.0 sunt (5):

- este participativ
- lucrează pentru utilizator și este capabil să localizeze și să asambleze conținutul astfel încât să vină în sprijinul utilizatorilor
- este modular, utilizatorii putând să aleagă dintr-un set de componente funcționabile pe acelea care răspund cerințelor lor
- prezice gratuitatea datelor, permițând să fie expuse, descoperite și manipulate sub diferite forme
- permite construirea de aplicații virtuale dint-un număr diferit de surse
- permite împărtășirea conținutului, ideilor etc
- facilitează comunicarea
- remixează sursele existente creând astfel ceva nou care ne aparține atât nouă cât și celor care au contribuit anterior
- este deștept. Aplicațiile vor fi capabile să folosească cunoștințele noastre
- este construit pe încredere

Aceste dezvoltări tehnologice au permis bibliotecilor să creeze servicii noi care în trecut nu erau posibile, ca de exemplu accesul la referințe virtuale, interfețe personalizate ale cataloagelor on-line, servicii pe care

clienții bibliotecilor le pot folosi de acasă. Mulți specialiști în biblioteconomie afirmă că Library 2.0 va fi un loc de întâlnire, on-line sau în cadrul lumii fizice, unde cerințele utilizatorilor vor fi îndeplinite prin distracție, informare, și capacitatea de a-și crea propriul material pentru a contribui la îmbogățirea conținutului deja existent. (6)

Bibliotecarii din zilele noastre sunt obișnuiți să-și concentreze serviciile asupra acelor utilizatori la care deja ajung, bibliotecile având obiceiul de a furniza aceleași servicii și aceleași programe aceluiași grupuri. Multe din serviciile pe care le oferă nefiind folosite de majoritatea populației. Nu este ușor să oferi acestor grupuri servicii tradiționale, pentru că bibliotecile sunt constrânse de lipsa spațiului și a banilor, neputând să satisfacă toate doleanțele utilizatorilor.

Modelul Library 2.0 nu se referă doar la accesul la documente și informații. Este vorba de inovație, oameni și participare activă, elemente posibile datorită dezvoltării noilor tehnologii de informare. Utilizatorii sunt încurajați să-și împărtășească ideile prin scris, evaluând și comentând orice aspect legat de colecțiile bibliotecii. (7) Aceștia vor putea să croiască serviciile bibliotecii astfel încât să se potrivească cât mai bine cu doleanțele lor, lucru care poate fi făcut electronic (personalizarea paginii web a bibliotecii; comentariile utilizatorilor, evaluările făcute de aceștia asupra conținutului sit-urilor web) sau fizic (permițând clienților să conducă grupuri de discuții)

Modelul Library 2.0 caută să exploateze cunoștințele utilizatorului de bibliotecă pentru a-și completa și îmbunătăți serviciile de bibliotecă creând produse informaționale mult mai utile pentru utilizatorii viitori. Utilizatorii de bibliotecă au autori preferați, titluri și genuri preferate și permițându-le să facă un comentariu, să scrie recenzii, să-și creeze proprii indici și să le împartă cu ceilalți utilizatori prin intermediul interfeței OPAC, fapt care va îmbunătăți rolul acestuia. Chiar și serviciile tradiționale pot fi numite servicii Library 2.0 dacă criteriile de mai sus sunt îndeplinite, și nu neapărat ce este nou este și suficient pentru a fi un serviciu 2.0. Multe biblioteci au încurajat dezvoltarea serviciilor electronice oferite: acces la baze de date, permisiunea de a descărca cărți audio și muzică, precum și servicii de referință instantanee.

Library 2.0 încurajează dezvoltarea unui program care să includă regulat solicitarea feedback-ului din partea clientului precum și evaluarea și actualizarea serviciilor. Ambele tipuri de servicii, tradiționale și electronice ar trebui revizuite permanent pentru a garanta că vin în întâmpinarea cerințelor celor ce frecventează biblioteca.

Dacă intenționăm să ne îndreptăm spre servicii de tip Library 2. 0, trebuie luate în considerare serviciile pe care biblioteca deja le oferă și care pot fi îmbunătățite, precum și noile aspecte care pot fi adăugate. Acest fapt include atât servicii bazate pe tehnologii avansate cât și pe cele tradiționale. De asemenea, trebuie luate în considerare aplicațiile virtuale, cum ar fi referințe virtuale, ca și cele de tip ILL deoarece bibliotecile trebuie să se dezvolte continuu pentru a ține pasul cu cerințele tot mai particulare ale utilizatorilor lor.

Modelul Library 2.0 poate fi diferit de la o bibliotecă la alta. Prin intermediul colaborării dintre personal și utilizatori, bibliotecarii vor putea dezvolta o idee clară asupra modului de lucru al acestui model pentru tipul lor de bibliotecă.

Library 2.0 este o sursă de dezbateri aprinse în cadrul blogosferei (8). Unii bibliotecari susțin că aceste idei nu sunt noi și că au făcut parte din filosofia serviciilor de bibliotecă ale multor reformatori încă din secolul al XIX-lea, iar alții solicită mult mai multe informații și exemple asupra modului cum bibliotecarii pot accede la Library 2.0.

Bibliotecile se vor adapta acestor mutații, iar dacă în trecut erau furnizoare de documente, în prezent se vorbește tot mai mult de centre de informare și documentare care acordă asistență documentară, pentru ca în viitor biblioteca să devină un îndrumător al utilizatorului care să-l consilieze pe acesta în găsirea metodelor celor mai eficiente de a-și satisface nevoile sale informaționale.

Colecțiile bibliotecii se vor schimba, devenind mai interactive și pe deplin accesibile. Serviciile se vor schimba, concentrându-se mai mult pe facilitarea transferului informației decât pe accesul controlat la ea.

Note bibliografice

(1) CASEY, Michael. Service for the next generation library. Available at: <http://www.librarycrunch.com/>

(2) CASEY, Michael; SAVASTINUK, Laura. Library 2.0: Service for the Next-generation Library In: Library Journal, September 1, 2006.

(3) O'REILLY, Tim. What Is Web 2.0"OReilly.net. Posted September 30, 2005. www.oreilynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html

(4) HABIB, M. (2006). Conceptual model for academic library 2.0. *Michael Habib's weblog on library and information science*. Available at: <http://mchabib.blogspot.com/2006/06/conceptual-model-for-academic-library.html>

- (5) MILLER, Paul. Web 2.0: building the new library. In: Ariadne, issue 45, October 2005. Available at: <http://www.ariadne.ac.uk/issue45/miller/intro.html>
- (6) CASEY, Michael; SAVASTINUK Laura. Library 2.0: A Guide to Participatory Library Service, Information Today Press, 2007. ISBN 978-1573872973
- (7) ANDERSON, Chris. The Long Tail, Wired, October 2004. Available at: www.wired.com/wired/archive/12.10/tail.html
- (8) Blogosphere este un termen colectiv care se referă la toate blog-urile și la interconexiunile acestora. Există percepția că blog-urile există împreună ca o comunitate conectată (sau ca o colecție de comunități conectate) sau ca o rețea socială.